

Monitor beheerskosten Wlz 2020

Datum 23 november 2021
Status Definitief

Colofon

Volgnummer	2021018786
Contactpersoon	drs. A. Dinkelman +31 (0)6 226 714 47
Afdeling Team	Fondsen Risicoverevening, Beheerskosten & Subsidies
Uitgebracht aan	Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Inhoud

	Colofon—2
	Samenvatting—4
1	Inleiding—6
2	Vormgeving beheerskostenbudget—8
3	Besteedbare middelen 2020—9
4	Werkelijke beheerskosten—13
5	Budgetresultaten 2016 - 2020—16
6	Reserves uitvoering Wlz—21
7	PGB, Bewuste-keuze gesprekken en huisbezoeken—23
8	Conclusies en aanbevelingen—29
	Bijlage—30

Samenvatting

Verzoek

Op verzoek van de minister van VWS rapporteert Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) vanaf het jaar 2000 jaarlijks over de ontwikkelingen in het beheerskostenbudget AWBZ en de kosten van de verbindingkantoren. Na de invoering van de Wet langdurige zorg (Wlz) per januari 2015 rapporteert het Zorginstituut over de ontwikkelingen in het beheerskostenbudget Wlz en de kosten van de zorgkantoren.

Deze monitor gaat over het boekjaar 2020.

Input voor VWS

De monitor vormt voor VWS input voor het opstellen van de Nadere aanwijzing besteedbare middelen beheerskosten Wlz 2021 en de Aanwijzing besteedbare middelen beheerskosten Wlz 2022.

Beheerskostenbudget

Dit budget is bestemd voor de dekking van de beheerskosten die zorgkantoren maken in het kader van de uitvoering van de Wlz. Voor deze monitor heeft het Zorginstituut zich gebaseerd op de informatie uit de financiële verantwoordingen en de kwartaalstaten van de zorgkantoren. Het macrobeheerskostenbudget voor 2020 bedraagt € 219,059 miljoen en is 0,91 procent van de zorgkosten in de Wlz.

Budgetresultaat

Het macrobudgetresultaat over 2020 bedraagt € 11,4 miljoen en is hoger (€ 0,5 miljoen) dan in 2019. Het beheerskostenbudget steeg met 14,3 procent en de beheerskosten met 14,9 procent.

Het budgetresultaat van de Wlz-uitvoerders met een of meer zorgkantorregio's schommelt tussen 0,7 procent en 6,9 procent. Het macro budgetresultaat is de laatste vijf jaren altijd positief geweest.

Budget versus beheerskosten 2019 en 2020 (1 = € 1 mln.)

Omschrijving	2019	2020	% mutatie
Beheerskostenbudget	191,7	219,1	14,3%
Gerealiseerde beheerskosten	180,8	207,7	14,9%
Budgetresultaat	10,9	11,4	4,6%

Bron: Zorginstituut Nederland

Reservepositie

Op basis van de voorlopige cijfers stijgt de macro reservestand. Alle Wlz-uitvoerder hebben een positieve reservestand. Het Zorginstituut verwacht dat een bedrag van € 5,2 miljoen zal worden afgeroomd over 2020. Dit bedrag zal terugvloeien naar het Fonds langdurige zorg. De reservestand na afoming ultimo 2020 bedraagt naar verwachting € 41,6 miljoen.

Reservestanden 2016 tot 2020		(1 = € 1 mln.)			
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Macro reservestand	42,8	34,8	32,1	41,1	46,8
Afroming overreserve	14,1	6,1	3,9	5,0	5,2
Gecorrigeerde macro reservestand	28,7	28,7	28,2	36,1	41,6

Bron: Zorginstituut Nederland

De macro reservestand als percentage van het beheerskostenbudget schommelt in de periode 2016 – 2020 tussen de 16,7 procent en 19,0 procent, wat aangeeft dat over deze periode de macroreserve ruim voldoende is geweest. De reserves Wlz lijken afdoende om incidentele negatieve resultaten op te vangen.

Onderzoek

Zoals in de monitor van 2019 al is vermeld, is in april 2020 door PWC, op verzoek van het Zorginstituut, een onderzoek gestart met als doel meer inzicht te verkrijgen in de werkzaamheden van de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders en in de hieraan gekoppelde beheerskosten. In april 2021 is het eindrapport opgeleverd met een aantal mogelijke verdeelmodellen. Na overleg met VWS, Zorgverzekeraars Nederland en de Nederlandse Zorgautoriteit is besloten dat ZN, in samenwerking met de zorgkantoren tot 1 oktober 2021 de tijd kreeg om een alternatief voorstel op te leveren. Dit heeft geleid tot een nieuw verdeelmodel dat door alle Wlz-uitvoerders wordt gesteund en dat voldoet aan alle daaraan gestelde voorwaarden. Met ingang van 2022 zal dit nieuwe model gefaseerd worden ingevoerd.

Aanbevelingen

Het Zorginstituut adviseert de minister om bij de toekenning van de claims voor 2021 rekening te houden met de te verwachten resultaten van 2021, zodat het budget voor de Wlz-uitvoerders toereikend zal zijn.

Voor 2022 voert ZN ook nog overleg met VWS over diverse claims. Het Zorginstituut adviseert de minister bij de toekenning van het macrobudget voldoende aandacht te schenken aan deze claims zodat er voor 2022 voldoende budget beschikbaar zal zijn.

1 Inleiding

Op verzoek van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) brengt het Zorginstituut deze Monitor beheerskosten Wlz 2020 uit. De monitor vormt voor VWS belangrijke input voor het opstellen van de Nadere aanwijzing besteedbare middelen beheerskosten Wlz 2021 en de Aanwijzing besteedbare middelen beheerskosten Wlz 2022. Daarnaast biedt de monitor inzicht in de verdeling van het beheerskostenbudget over de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders voor het Zorginstituut.

Basis voor het beheerskostenbudget

De Wlz-uitvoerders zijn onder meer verantwoordelijk voor zorginkoop, informatieverstrekking aan de burger, zorgbemiddeling en cliëntondersteuning. Deze taken hebben zij gemandateerd aan de zorgkantoren, maar de Wlz-uitvoerder blijft hiervoor verantwoordelijk. De zorgkantoren zijn zelfstandig verantwoordelijk voor de uitvoering van het persoonsgebonden budget. Tevens zijn zij verantwoordelijk voor de administratie en controle van de verleende Wlz-zorg in hun regio's.

Wlz-uitvoerders die als zorgkantoren zijn aangewezen voor een of meer zorgkantoorregio's ontvangen een budget voor de kosten van de uitvoering van de Wlz. Nederland is in 31 regio's verdeeld en elke regio bestaat uit meerdere gemeenten. De zorgkantoren voeren in de praktijk de Wlz-werkzaamheden uit. De toenmalige staatssecretaris van VWS heeft in 2014 voor de periode tot en met 2020 acht Wlz-uitvoerders aangewezen die de taak van zorgkantoor uitvoeren. Als gevolg van de fusie van Zilveren Kruis en De Friesland zijn er met ingang van 2020 nog zeven. In de tabellen die in deze monitor worden gebruikt zijn de data van De Friesland uit de periode 2016 tot en met 2019 daarom opgeteld bij de data van Zilveren Kruis.

De hoogte van de beheerskosten

De minister van VWS stelt ieder jaar via een Aanwijzing het beheerskostenbudget vast voor de uitvoering van de Wlz. Dit budget strekt tot dekking van de beheerskosten die de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders samen maken. Het Zorginstituut volgt in de jaarlijkse monitor de ontwikkelingen van het budget en de kosten van de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders.

De monitor is volledig gebaseerd op gegevens van de zorgkantoren over 2020 en eerder. Dit betekent dat deze monitor vooral terugkijkt. De resultaten geven inzicht of er resultaten in het verleden zijn die aanleiding geven voor aanpassing van de omvang van de beheerskosten en over de verdeling van het beheerskostenbudget. Er zijn in deze monitor geen aanvullende analyses gemaakt naar 2021 en verder. Door COVID en door aanpassingen in het takenpakket kan er wel degelijk aanleiding zijn om aanpassingen in het verdeelmodel te doen. Hierdoor biedt deze monitor beperkt inzicht over de recentere jaren.

Onderzoek verdeling van de beheerskosten over zorgkantoren en Wlz-uitvoerders

Naast deze monitor is er in het afgelopen jaar geïnvesteerd in onderzoek naar de verdeling van de beheerskosten over de Wlz-uitvoerders en de zorgkantoren. PWC heeft hiervoor in opdracht van het Zorginstituut onderzoek gedaan. Dit onderzoek heeft helaas niet geleid tot een verdeelmodel dat op voldoende draagvlak kon rekenen. Het Zorginstituut heeft vervolgens aan ZN gevraagd het voortouw te nemen bij het opstellen van een alternatief verdeelmodel. Dit heeft geresulteerd in een nieuw verdeelmodel dat in 2022 zal worden ingevoerd. Op basis van dit onderzoek zal de verdeling van de budgetten over de zorgkantoren aangepast worden. De effecten hiervan zijn niet in deze monitor meegenomen.

Opbouw monitor

In de navolgende hoofdstukken staat het Zorginstituut eerst stil bij de vormgeving en de samenstelling van de budgetten die de zorgkantoren hebben ontvangen (hoofdstuk 2 en 3). Daarna wordt ingegaan op de beheerskosten (hoofdstuk 4) en de budgetresultaten (hoofdstuk 5). Deze resultaten hebben consequenties voor de reservestanden (hoofdstuk 6).

In hoofdstuk 7 wordt apart ingegaan op de uitvoering van de PGB-regeling, omdat het aantal budgethouders een van de parameters is om het macro beheerskostenbudget te verdelen.

Ten slotte worden in hoofdstuk 8 de conclusies en aanbeveling besproken.

2 Vormgeving beheerskostenbudget

Financiering

Met ingang van 2015 ontvangen de zorgkantoren ongeveer de helft van het beheerskostenbudget direct uit het Fonds langdurige zorg (Flz). Met dit bedrag voeren de zorgkantoren de taken uit zoals die zijn beschreven in artikel 4.2.4, tweede lid van de Wlz voor de inwoners van de aan hen toegewezen zorgkantorregio's. Deze taken behelzen de verstrekking van het persoonsgebonden budget en de administratie en controle van de verleende zorg aan de verzekerden uit de regio.

De andere helft van het beheerskostenbudget wordt direct uitgekeerd aan de Wlz-uitvoerders en is bestemd voor de overige bij of krachtens de Wlz geregelde taken, zoals bijvoorbeeld de contractering van de zorg. Op deze manier heeft de toenmalige staatssecretaris beoogd de Wlz-uitvoerders verantwoordelijk te laten zijn voor de Wlz-zorg aan hun Zvw-verzekerden.

Het macro beheerskostenbudget wordt verdeeld over de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders op basis van een beperkt aantal parameters. In hoofdstuk 3 gaan we daar nader op in.

Convenant Wlz-uitvoerings- en verantwoordingsstructuur

In 2015 is een convenant opgesteld tussen VWS en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) waarin diverse afspraken zijn vastgelegd rond de uitvoering van de Wlz. De NZa en het Zorginstituut hebben verklaard in te stemmen met de inhoud van het convenant.

In het convenant is geregeld dat de Wlz-uitvoerders een deel van hun taken laat uitvoeren door de zorgkantoren. De Wlz-uitvoerders achten dit gewenst, zodat de taken regionaal uitgevoerd kunnen worden. Hiervoor besteden zij de taken van hun verzekerden uit aan het zorgkantoor voor zo ver deze verzekerden niet wonen in de zorgkantorregio van de Wlz-uitvoerder. Door middel van een clearinghouse constructie worden de budgetten tussen de Wlz-uitvoerder en zorgkantoren met elkaar verrekend. Dit convenant is inmiddels verlengd tot en met 2025.

Clearinghouse constructie

Voor de clearinghouse constructie machtigen de Wlz-uitvoerders ZN, zodat het Zorginstituut de beheerskostenbudgetten die bestemd zijn voor de Wlz-uitvoerders direct kan overmaken op de rekening van ZN. ZN herverdeelt de budgetten in één keer over de zorgkantoren op basis van het aantal Wlz-verzekerden per zorgkantorregio.

Reserve uitvoering Wlz

De reserve uitvoering Wlz is bedoeld om schommelingen in de resultaten te kunnen opvangen. Het Zorginstituut heeft de vaststelling van de overschrijding van de reserve Wlz 2019 in februari 2021 afgerond. De vaststelling van de overschrijding van de reserve Wlz 2020 zal naar verwachting eind 2021 worden opgesteld.

3 Besteedbare middelen 2020

Budget 2020

De minister van VWS heeft in december 2019 de besteedbare middelen beheerskosten Wlz voor het jaar 2020 vastgesteld op € 209,666 miljoen. Dit bedrag is bestemd voor de dekking van de uitgaven voor de uitvoering van de Wlz door de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders.

In december 2020 heeft de minister de Nadere aanwijzing van de besteedbare middelen ter dekking van de beheerskosten Wlz 2020 ondertekend, waarbij de besteedbare middelen beheerskosten Wlz voor het jaar 2020 uiteindelijk zijn vastgesteld op € 219,059 miljoen. Hiervan is € 91,639 miljoen bestemd voor de zorgkantoren en € 127,420 miljoen voor de Wlz-uitvoerders.

Een bedrag van € 32,297 miljoen is beschikbaar gesteld voor de beheerskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Totstandkoming budget 2020

Het uitgangspunt bij de vaststelling van de beschikbare middelen voor enig jaar is het macrobedrag van het voorgaande jaar. Dit basisbedrag wordt eerst geschoond voor incidentele posten en daarna verhoogd voor loon- en prijsbijstelling. Vervolgens wordt het macrobedrag verhoogd of verlaagd met bedragen voor taakuitbreidingen of taakreducties.

Samenstelling budget

In 2020 is het macrobudget voor de zorgkantoren, de Wlz-uitvoerders en de SVB als volgt samengesteld:

Samenstelling budget

- Basisbedrag 2020	80,395
- Loon- en prijsbijstelling	1,737
- PGB (structureel)	0,915
- Bewuste keuze gesprekken (structureel)	0,291
- Huisbezoeken (structureel)	0,560
- PGB Portal 2.0 implementatiekosten (incidenteel)	2,700
- PGB Portal 2.0 uitvoeringskosten (incidenteel)	1,735
- Te goeder trouw (incidenteel)	0,686
- Indexatie PGB (incidenteel)	1,400
- Openstaande vorderingen AWBZ (incidenteel)	1,020
- Uitvoering PGB 2.0 (structureel)	0,200
Subtotaal zorgkantoren	91,639
- Basisbedrag 2020	100,246
- Loon- en prijsbijstelling	2,165
- Kwaliteitskader Verpleeghuizen (incidenteel)	-0,207
- Openstelling Wlz voor GGZ	5,000
- Onafhankelijke cliëntondersteuning	1,500
- Onafhankelijke cliëntondersteuning (ontwikkeling)	3,000
- Zorgchallenge (incidenteel)	0,800
- Volwaardig leven (incidenteel)	2,000
- Meer passende zorg en ondersteuning speciale groepen (incidenteel)	0,405
- Cliënt vertrouwenspersoon	8,575
- Cliënt vertrouwenspersoon (beheerskostenvergoeding)	0,250
- Crisis interventie teams	0,526
- Overheveling hulpmiddelen	0,600
- Kosten i.v.m. Corona (incidenteel)	2,560
Subtotaal Wlz-uitvoerders	127,420

Beheerskostenbudget beschikbaar voor 2020	219,059
- Budget SVB	32,297
Totaal beheerskostenbudget beschikbaar voor 2020	251,356

Het beheerskostenbudget van de SVB wordt op basis van de werkelijke kosten definitief vastgesteld met als maximum het in de Aanwijzing toegekende budget voor de SVB. In deze monitor blijven de beheerskosten van de SVB verder buiten beschouwing.

Het Zorginstituut stelt op basis van de aanwijzingen van de minister beleidsregels vast voor de verdeling van de beschikbare middelen. Deze beleidsregels zijn de basis voor de vaststelling van de budgetten per zorgkantoor en per Wlz-uitvoerder.

Verdeling van de middelen voor de zorgkantoren

Het budget voor de zorgkantoren (€ 91,639 miljoen) wordt verdeeld op basis van een vast bedrag per zorgkantoor, een vast bedrag per zorgkantoorregio, een vast bedrag per houder van een persoonsgebonden budget (PGB), een vast bedrag voor een bewuste-keuze gesprek, een vast bedrag per huisbezoek PGB en een bedrag per inwoner, waarbij inwoners van 65 jaar en ouder dubbel meetellen.

Verdeling van de middelen voor de Wlz-uitvoerders

Het beheerskostenbudget van de Wlz-uitvoerders dat direct wordt uitgekeerd aan de Wlz-uitvoerders (en dus geen onderdeel uitmaakt van de clearinghouse constructie), bedraagt € 45,337 miljoen en is bestemd voor de volgende taken:

- Werkzaamheden (onder andere verzekerderegistratie) die voorheen door de AWBZ zorgverzekeraars werden uitgevoerd (€ 4,649 miljoen);
- Onafhankelijke cliëntondersteuning (€ 13,063 miljoen);
- Vaste bedragen voor ASR en ONVZ (€ 0,296 miljoen);
- Project 'Volwaardig leven/Ondersteuning van naasten' (€ 2,000 miljoen);
- Cliënt vertrouwenspersoon zorgkosten (€ 8,575 miljoen);
- Cliënt vertrouwenspersoon beheerskosten (€ 0,250 miljoen);
- Openstelling van de Wlz voor de GGZ (€ 5,000 miljoen);
- Kwaliteitsgelden (€ 10,378 miljoen);
- Crisis en ondersteuningsteams (€ 0,526 miljoen);
- Overheveling hulpmiddelen (€ 0,600 miljoen).

Het resterende budget voor de Wlz-uitvoerders (€ 82,083 miljoen) wordt verdeeld op basis van een bedrag per verzekerde waarbij Zvw-verzekerden van 65 jaar en ouder dubbel meetellen. Uitgangspunt voor de berekening is dat de Zvw-verzekerde ook verzekerd is voor de Wlz. In werkelijkheid is er sprake van kleine verschillen. Deze verschillen hebben geen invloed op de uitkomsten.

De beschikkingen die het Zorginstituut opstelt voor de Wlz-uitvoerders komen echter niet overeen met de herverdeelde budgetten die de zorgkantoren via de clearinghouse constructie ontvangen. Dit komt omdat het aantal Zvw-verzekerden van de zorgverzekeraar waartoe de Wlz-uitvoerder behoort niet overeenkomt met het aantal verzekerden van de regio('s) voor wie de zorgkantoren de Wlz uitvoeren. De Wlz-uitvoerders voeren, via hun zorgkantoren, namelijk de Wlz niet alleen uit voor hun eigen verzekerden maar voor alle verzekerden die in de aan hen toegewezen regio('s) wonen.

Voorlopige en Nadere vaststelling

Het Zorginstituut heeft in maart 2020 de voorlopige beheerskostenbudgetten Wlz 2020 vastgesteld voor de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders. Op basis van deze voorlopige budgetten heeft het Zorginstituut maandelijkse voorschotten verstrekt van maart 2020 tot en met december 2020.

In mei 2021 heeft het Zorginstituut voor de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders de budgetten nader vastgesteld op basis van de Nadere aanwijzing van de minister.

Vervolgens heeft het Zorginstituut het verschil tussen de nader vastgestelde budgetten en de verstrekte voorschotten met de zorgkantoren verrekend. Afhankelijk van de uitkomst van het verschil heeft het Zorginstituut hierover rente vergoed dan wel gevorderd.

Definitieve vaststelling

Het Zorginstituut betreft de rapporten van de NZa bij de definitieve vaststelling. Deze rapporten worden ultimo 2021 opgesteld.

Naar verwachting zal het Zorginstituut in 2022 het beheerskostenbudget voor 2020 van de Wlz-uitvoerders en de zorgkantoren definitief vaststellen.

Ontwikkeling van het budget voor de beheerskosten

Het beheerskostenbudget in 2020 is € 27,311 miljoen hoger dan in 2019, zie tabel 1. Dit is een stijging van 14,2 procent. Deze stijging wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door toekenning van budget voor Cliëntvertrouwenspersoon, Openstelling van de Wlz voor de GGZ en Onafhankelijke cliëntondersteuning.

Tabel 1: Ontwikkeling beheerskostenbudget 2016 – 2020 (1=€ 1 mln.)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Beheerskostenbudget	156,417	159,060	168,829*	191,748	219,059
Structureel	146,502	151,894	163,874	180,641	200,334
Incidenteel	9,915	7,166	4,955	11,107	18,725

* Inclusief 2^e nadere Aanwijzing 2018

Bron: Zorginstituut Nederland

Beheerskosten budget afgezet tegen budgettair kader NZa

De NZa stelt jaarlijks een budgettair kader langdurige zorg vast. Dit kader vormt het totale budget waarbinnen de Wlz-uitvoerders voor het betreffende jaar langdurige zorg kunnen contracteren.

In tabel 2 is het beheerskostenbudget van de Wlz-uitvoerders vergeleken met het budgettair kader dat de minister van VWS heeft vastgesteld voor de contracteer-ruimte voor zorg in natura. Het aandeel van het beheerskostenbudget in de contracteerruimte loopt tussen zorgkantoren uiteen van 0,52 en 0,67.

Tabel 2: Budgettair kader versus beheerskostenbudget (1=€ 1 mln.)

Wlz-uitvoerder	Contracteer-ruimte voor zorg in natura	Budget Nadere vaststelling 2020 Wlz-uitvoerders	Percentage 2020 (en 2019)
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	7.535,493	50,557	0,67% (0,50%)
Stichting Zorgkantoor Menzis	2.926,612	15,359	0,52% (0,49%)
Zorgkantoor DSW B.V.	589,134	3,505	0,59% (0,57%)
Salland Zorgkantoor B.V.	295,344	1,919	0,65% (0,62%)
Stichting Wlz- uitvoerder Zorg en Zekerheid	1.037,946	6,799	0,66% (0,61%)
V GZ Zorgkantoor B.V.	4.485,666	23,837	0,53% (0,47%)
CZ Zorgkantoor B.V.	4.446,433	24,924	0,56% (0,50%)
Totaal	21.316,628	122,958*	0,60% (0,50%)

* Lager dan in tabel 1 aangezien budgetten van ASR en ONVZ hierin niet zijn opgenomen.

Het budgetkader wordt door meerdere factoren beïnvloed, waaronder een wijziging in het aantal taken. De percentages van 2019 zijn alleen opgenomen voor de onderlinge vergelijking van de zorgkantoren. De ontwikkeling van het percentage tussen 2019 en 2020 kan verschillende oorzaken hebben. Deze ontwikkeling is verder niet onderzocht.

In tabel 3 is het subsidieplafond voor persoonsgebonden budgetten dat door de

minister van VWS is vastgesteld, vergeleken met het beheerskostenbudget van de zorgkantoren.

Tabel 3: PGB subsidieplafond versus beheerskostenbudget (1=€ 1 mln.)

Zorgkantoor	Subsidieplafond voor PGB	Budget Nadere vaststelling zorgkantoren 2020	Aandeel subsidieplafond 2020 en (2019)
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	989,296	30,988	3,1% (3,2%)
Stichting Zorgkantoor Menzis	343,770	10,911	3,2% (3,2%)
Zorgkantoor DSW B.V.	65,191	4,854	7,4% (8,6%)
Salland Zorgkantoor B.V.	22,121	3,514	15,9% (16,0%)
Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid	79,478	6,242	7,9% (7,3%)
VGZ Zorgkantoor B.V.	554,678	16,847	3,0% (2,8%)
CZ Zorgkantoor B.V.	615,066	18,283	3,0% (3,1%)
Totaal	2.669,600	91,639	3,4% (3,5%)

Bij een landelijk gemiddelde van 3,4 procent valt op dat de Zorgkantoren van DSW, Salland en Zorg en Zekerheid als kleinere Wlz-uitvoerders een aanzienlijk hoger percentage laten zien dan de grotere Wlz-uitvoerders. Het percentage van Salland Zorgkantoor B.V. als kleinste Wlz-uitvoerder wijkt sterk af. Dit was de afgelopen twee jaren eveneens het geval.

In tabel 4 zijn de cijfers uit de tabellen 2 en 3 samengevoegd zodat een beeld van het totaal wordt verkregen.

Tabel 4: Totaal budgettair kader versus beheerskostenbudget

(1=€ 1 mln.)

Zorgkantoor	Totale contracteerruimte	Budget Nadere vaststelling 2020	Percentage 2020 en (2019)
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	8.524,789	81,544	0,96% (0,78%)
Stichting Zorgkantoor Menzis	3.270,382	26,270	0,80% (0,77%)
Zorgkantoor DSW B.V.	654,325	8,359	1,28% (1,29%)
Salland Zorgkantoor B.V.	317,465	5,433	1,71% (1,62%)
Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid	1.117,424	13,041	1,17% (1,06%)
VGZ Zorgkantoor B.V.	5.040,344	44,684	0,81% (0,73%)
CZ Zorgkantoor B.V.	5.061,500	43,207	0,85% (0,79%)
Totaal	23.986,228	218,540*	0,91% (0,82%)

*Lager dan in tabel 1 aangezien budgetten van ASR en ONVZ hierin niet zijn opgenomen.

Men dient wel in ogenschouw te nemen dat een deel van het budget niet is bestemd voor uitvoeringstaken maar voor de inkoop van zorg (o.a. OCO en CVP). Voor de vergelijkbaarheid met 2019 en vorige jaren zijn de cijfers hierop niet aangepast.

4 Werkelijke beheerskosten

In dit hoofdstuk kijken we naar de ontwikkeling van de beheerskosten in 2020 zoals deze zijn verantwoord door de zorgkantoren en vergelijken we deze kosten met de afgelopen vier jaar.

Opgave zorgkantoren

Over 2020 hebben de zorgkantoren hun beheerskosten verantwoord in de financiële verantwoordingen 2020. Volgens deze opgaven bedragen de beheerskosten in 2020 in totaal € 207,724 miljoen, inclusief de kosten met betrekking tot de AWBZ.

Ontwikkeling beheerskosten

Tabel 5 toont de ontwikkeling van de beheerskosten in de afgelopen vijf jaar.

Tabel 5: Ontwikkeling beheerskosten 2016 – 2020 op basis van de financiële verantwoordingen (1 = € 1 mln.)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Beheerskosten	143,213	148,079	163,414	180,828	207,724

bron: Zorginstituut Nederland

Ten opzichte van 2019 zijn de beheerskosten met 14,9% gestegen tot ruim € 207 miljoen. Deze stijging is voor een groot deel toe te schrijven aan de kosten voor Cliëntvertrouwenspersoon, de openstelling van de Wlz voor de GGZ, Onafhankelijke cliëntondersteuning, PGB Portal 2.0 en de loon- en prijsbijstelling van 2,16%.

In tabel 6 zijn de beheerskosten uitgesplitst in vier vaste onderdelen. Een aantal incidentele, voorwaardelijke posten is ondergebracht bij de vier vaste onderdelen. De procentuele verschuivingen ten opzichte van 2019 zijn marginaal mede doordat de zorgkantoren de toerekening van kosten aan de subonderdelen constant houden.

Tabel 6: Uitsplitsing beheerskosten 2016-2020 op basis van de financiële verantwoordingen (1 = € 1 mln.)

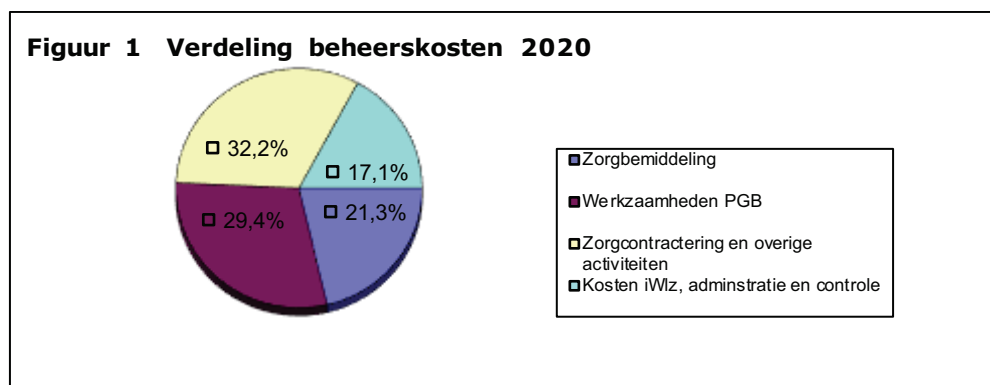
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Zorgbemiddeling*	26,299 (18,4%)	32,792 (22,1%)	33,687 (20,6%)	35,828 (19,8%)	44,301 (21,3%)
PGB**	51,796 (36,2%)	38,320 (25,9%)	45,560 (27,9%)	53,280 (29,5%)	61,050 (29,4%)
Zorgcontractering en overige zorgactiviteiten ***	40,702 (28,4%)	51,952 (35,1%)	54,423 (33,3%)	59,552 (32,9%)	66,859 (32,2%)
Kosten iWlz, administratie en controle	24,416 (17,0)	25,015 (16,9%)	29,744 (18,2%)	32,168 (17,8%)	35,514 (17,1%)
Totaal	143,213	148,079	163,414	180,828	207,724

bron: Zorginstituut Nederland

*Inclusief Onafhankelijke cliëntondersteuning, kosten Voorwaardelijk leven en kosten Cliëntvertrouwenspersoon), ** Inclusief kosten ontwikkeling, implementatie en coördinatie PGB 2.0 en kosten te goedertrouwen terugvorderen, *** Inclusief kosten kwaliteitskader verpleeghuizen, openstelling Wlz voor de GGZ en Kosten Zorgchallenge

Kostenverdeling 2020

In figuur 1 wordt de kostenverdeling van 2020 in beeld gebracht, waarbij duidelijk zichtbaar is dat PGB en Zorgcontractering de grootste kostenposten vormen.

In de financiële verantwoordingen van de zorgkantoren worden, naast de beheerskosten, ook de afschrijvingen en de technische voorzieningen opgenomen. Om aan te sluiten bij de cijfers van de NZa worden deze gegevens sinds 2017 ook in deze monitor opgenomen, zie tabel 7.

Tabel 7: Beheerskosten inclusief afschrijvingen en technische voorzieningen (1 = € 1 mln.)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Beheerskosten	143,214	148,079	163,414	180,828	207,724
Afschrijvingen	0,999	0,953	0,693	0,758	0,239
Mutatie technische voorzieningen	-0,513	-0,501	0,202	-2,656	0,895
Totaal	143,700	148,531	164,309	178,930	208,858

bron: Zorginstituut Nederland

Kwartaalstaten

Naast de jaarlijkse opgave van de beheerskosten in de financiële verantwoordingen geven de zorgkantoren ook elk kwartaal de beheerskosten op in de vier kwartaalstaten. In de kwartaalstaten van de zorgkantoren worden de beheerskosten uitgesplitst in kosten voor extern personeel, kosten voor intern personeel en overige beheerskosten. In tabel 8 staan de jaartotalen op basis van de kwartaalstaten.

Tabel 8: Ontwikkeling beheerskosten 2016 – 2020 (1 = € 1 mln.)

Omschrijving	2016*	2017*	2018**	2019**	2020**
Kosten extern personeel	21,687	22,895	25,938	25,298	27,421
Kosten intern personeel	72,532	78,379	87,265	96,845	107,768
Overige beheerskosten	44,260	50,497	50,387	59,165	72,461
Totaal	138,479	151,771	163,590	181,308	207,650

*gecorrigeerd voor kosten AWBZ 2014

bron: Zorginstituut Nederland

** Inclusief kosten AWBZ

De kosten volgens de financiële verantwoordingen en de kwartaalstaten sluiten nooit volledig aan. De vierde kwartaalstaat 2020 wordt al in februari 2021 aangeleverd en

bevat deels nog een schatting. De financiële verantwoording met de definitieve cijfers wordt in juni 2021 aangeleverd. Deze wordt, in tegenstelling tot de jaarstaat, vergezeld van een accountantsverklaring.

De kosten zijn met 14,5 procent gestegen ten opzichte van 2019. De grootste stijging doet zich voor bij de Overige beheerskosten (22,5 procent).

In tabel 9 is het verloop van de beheerskosten volgens de vier kwartaalstaten weergegeven over de periode 2016 tot 2020, waarbij het aandeel in het totaal in percentages tussen haakjes is opgenomen.

Tabel 9: Ontwikkeling beheerskosten per kwartaal in periode 2016–2020 (percentage als aandeel van de beheerskosten) (1 = € 1 mln.)

Omschrijving	2016*	2017*	2018**	2019**	2020**
1 ^e kwartaal	32,060 (23,2%)	34,047 (22,4%)	35,228 (21,5%)	42,201 (23,3%)	48,953 (23,6%)
2 ^e kwartaal	64,343 (46,5%)	69,248 (45,6%)	70,780 (43,3%)	84,678 (46,7%)	100,601 (48,4%)
3 ^e kwartaal	97,008 (70,1%)	101,424 (66,8%)	114,449 (70,0%)	129,558 (71,5%)	150,040 (72,3%)
4 ^e kwartaal	138,479 (100%)	151,771 (100%)	163,590 (100%)	181,308 (100%)	207,650 (100%)

*gecorrigeerd voor kosten AWBZ 2014

bron: Zorginstituut Nederland

** inclusief kosten AWBZ

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het verloop van de beheerskosten over de jaren heen redelijk stabiel is. Gemiddeld genomen zijn de beheerskosten iets hoger in de tweede helft van het jaar.

Afwikkeling AWBZ

In 2019 is het deelbudget uit 2014, dat was bestemd voor de afwikkelingskosten van de AWBZ over de periode 2015 tot 2017, definitief vastgesteld voor de zorgkantoren. De kosten die na 2017 voor de afwikkeling van de AWBZ worden gemaakt, komen ten laste van het budget dat voor de Wlz beschikbaar is. In 2020 bedroegen deze kosten € 2,916 miljoen. Deze kosten hebben betrekking op de invordering van de PGB-budgetten die onder AWBZ zijn verstrekt en terugbetaald dienen te worden.

5 Budgetresultaten 2016 – 2020

In dit hoofdstuk vergelijken we het toegekende budget met de gerealiseerde beheerskosten in 2020 over de afgelopen vier jaar.

Aansluiting beheerskostenbudget op daadwerkelijke beheerskosten

Een belangrijk thema in deze monitor is de vraag of het macrobedrag voor beheerskosten Wlz de werkelijke kosten van de gezamenlijke zorgkantoren voldoende dekt. In dit hoofdstuk worden de bevindingen van de twee voorgaande hoofdstukken bij elkaar gebracht.

In tabel 10 worden de budgetten, zoals die zijn berekend in de Nadere vaststelling 2020, vergeleken met de beheerskosten.

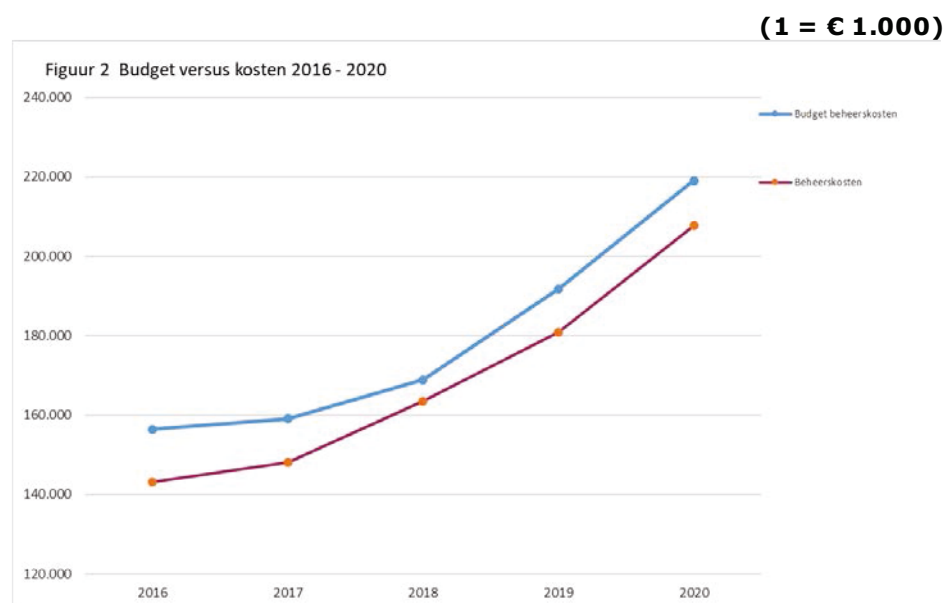
Tabel 10: Beheerskosten versus budget 2016 – 2020 (1 = € 1 mln.)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Beheerskostenbudget	156,417	159,060	168,829	191,748	219,059
Totaal beheerskosten	143,213	148,079	163,414	180,828	207,724
Budgetresultaat	13,204	10,981	5,415	10,920	11,335
Budgetresultaat in %	8,4%	6,9%	3,2%	5,7%	5,2%

bron: Zorginstituut Nederland

Beheerskostenbudget in 2020 blijkt voldoende

Evenals in de afgelopen vier jaar is ook in 2020 het macro budgetresultaat positief. Dit geeft aan dat de macrobudgetten over de afgelopen jaren toereikend zijn geweest. In figuur 2 wordt dit in beeld gebracht.

bron: Zorginstituut Nederland

Tabel 11: Resultaat 2020 uitgedrukt in procent van budget 2020
(1 = € 1 mln.)

Wlz-uitvoerder	Beheerskosten 2020	Budget 2020	Budgetresultaat	Saldo in % van budget
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	77,169	81,544	4,375	5,4%
Stichting Zorgkantoor Menzis	24,695	26,270	1,575	6,0%
Zorgkantoor DSW B.V.	8,115	8,359	0,244	2,9%
Salland Zorgkantoor B.V.	5,059	5,433	0,374	6,9%
Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid	12,948	13,041	0,093	0,7%
VGZ Zorgkantoor B.V.	38,504	40,684	2,180	5,4%
CZ Zorgkantoor B.V.	40,725	43,207	2,482	5,7%
A.S.R. Wlz-uitvoerder B.V.	0,194	0,203	0,009	4,4%
ONVZ Langdurige Zorg B.V.	0,315	0,318	0,003	1,0%
Totaal	207,724	219,059	11,335	5,2%

bron: Zorginstituut Nederland

Alle Wlz-uitvoerders laten een positief resultaat zien dat schommelt tussen de 0,7 procent en 6,9 procent, zie tabel 11. Het gemiddelde resultaat bedraagt 5,2 procent.

Verwacht budgetresultaat 2021

De minister van VWS heeft via de Aanwijzing besteedbare middelen beheerskosten Wlz 2021 een macrobedrag van € 219,721 miljoen beschikbaar gesteld aan de Wlz-uitvoerders en de zorgkantoren. Op dit moment zijn alleen nog de beheerskosten van de eerste twee kwartalen van 2021 bekend. Namelijk, voor het eerste kwartaal € 52,053 miljoen en voor het tweede kwartaal 54,672 miljoen.

In tabel 12 is de ontwikkeling van kwartaalkosten afgezet tegen het aandeel van het beschikbare beheerskostenbudget over de periode 2016 tot 2021.

Tabel 12: Ontwikkeling beheerskosten per kwartaal in de periode 2015 – 2019, afgezet tegen het beheerskostenbudget (1 = € 1 mln.)

Omschrijving	2016*	2017*	2018**	2019**	2020**	2021**
1 ^e kwartaal	32,060 (20,5%)	34,047 (21,4%)	35,228 (20,9%)	42,201 (22,0%)	48,953 (22,3%)	52,053 (23,7%)* **
2 ^e kwartaal	64,343 (41,1%)	69,248 (43,5%)	70,780 (41,9%)	84,678 (44,2%)	100,601 (45,9%)	106,725 (48,6%)* **
3 ^e kwartaal	97,008 (62,0%)	101,424 (63,8%)	114,449 (67,8%)	129,558 (67,6%)	150,040 (68,5%)	nbn
4 ^e kwartaal	138,479 (88,5%)	151,771 (95,4%)	163,590 (96,9%)	181,308 (94,6%)	207,650 (94,8%)	nbn
Budget	156,417	159,060	168,829	191,748	219,059	219,721***

*gecorrigeerd voor kosten AWBZ 2014

bron: Zorginstituut Nederland

** inclusief kosten AWBZ

*** op basis van het budget volgens de voorlopige vaststelling

In alle jaren is het aandeel van de kosten het grootst in het tweede halfjaar. Voor 2021 is het uiteindelijke beheerskostenbudget nog niet bekend, aangezien de Nadere aanwijzing besteedbare middelen beheerskosten 2021 nog niet is opgesteld. Aangenomen mag worden dat het budget, zoals ieder jaar, naar boven zal worden bijgesteld naar aanleiding van claims van de zorgkantoren.

Bij zowel de kosten als het beschikbare budget is sprake van onzekerheid. Het budget wordt mogelijk opgehoogd bij de nadere aanwijzing en de kosten van het derde en vierde kwartaal zijn nog niet beschikbaar. Hierdoor is onzeker wat het verwachte resultaat van de Wlz-uitvoerders wordt. In onderstaande analyse hebben we een simulatie gemaakt van het verwachte resultaat in twee scenario's.

In tabel 13 zijn de nu bekende kosten (1^e en 2^e kwartaal) over 2021 geëxtrapoleerd met de laagste en de hoogste kostenstijging (derde kolom) van de afgelopen vijf jaren. In kolom 6 is het budget voor 2021 verhoogd met de geschatte stijging van 7 miljoen. De stijging is naar rato van het oorspronkelijke budget verdeeld. In kolom 5 ziet u de budgetresultaten bij het oorspronkelijke budget 2021 en in kolom 7 ziet u de budgetresultaten bij het budget inclusief de geschatte verhoging. De uitgevoerde simulatie heeft nog een hoge mate van onzekerheid. In de afgelopen jaren is sprake geweest van relatief grote verschillen tussen de kosten in het eerste half jaar en het tweede half jaar.

Tabel 13: Diverse scenario's voor het budgetresultaat 2021 (1 = € 1 mln.)

Wlz-uitvoerder	Extrapolatie	Kosten	Budget 2021	Budget -/- kosten	Budget extrapolatie	Geëxtrapoleerd budget -/- kosten	Reserve 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	laag	82,170	80,752	-1,418	83,325	1,150	14,902
	hoog	87,355		-6,603		-4,030	
Stichting Zorgkantoor Menzis	laag	21,992	27,015	5,023	27,876	5,884	5,316
	hoog	23,380		3,635		4,496	
Zorgkantoor DSW B.V.	laag	8,302	8,470	0,168	8,739	0,438	0,815
	hoog	8,825		-0,356		-0,086	
Salland Zorgkantoor B.V.	laag	4,961	5,506	0,545	5,681	0,720	1,086
	hoog	5,274		0,323		0,407	
Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid	laag	14,603	13,005	-1,598	13,420	-1,183	1,647
	hoog	15,525		-2,519		-2,105	
VGZ Zorgkantoor B.V.	laag	40,312	42,016	1,803	43,354	3,142	8,815
	hoog	42,751		-0,735		0,604	
CZ Zorgkantoor B.V.	laag	47,037	42,426	-4,612	43,777	-3,260	8,704
	hoog	50,006		-7,580		-6,228	
ASR Wlz-uitvoerder B.V.	laag	0,245	0,207	-0,039	0,214	-0,032	0,248
	hoog	0,261		-0,054		-0,047	
ONVZ Langdurige Zorg B.V.	laag	0,330	0,324	-0,005	0,335	0,005	0,019
	hoog	0,350		-0,026		-0,016	
Totaal	laag	219,952	219,721	-0,231	226,721	6,769	41,552
	hoog	233,727		-14,006		-7,006	

bron: Zorginstituut Nederland

Op basis van deze gegevens zou het macroresultaat tussen € -7,006 miljoen en € 6,769 miljoen liggen. Op individueel niveau geldt dat in het gunstigste geval zes Wlz-uitvoerders een positief resultaat halen over 2021 en in het ongunstigste geval slechts drie Wlz-uitvoerders. Op basis van deze simulatie lijkt de beschikbare reserve (stand 2020) voor één Wlz-uitvoerders onvoldoende om het verwachte resultaat in het ongunstigste geval op te vangen.

In de periode 2016 tot 2019 is er steeds een positief macrobudget resultaat geweest (tussen € 5,4 en € 13,2 miljoen). Omdat nog sprake is van veel onzekerheid en omdat we in eerdere jaren niet een vergelijkbaar effect zien, kan (nog) niet gesproken worden van een structureel effect.

Hoewel deze simulatie vrij beperkt is, geeft het wel een eerste indicatie van het verwachte resultaat op Wlz-uitvoerdersniveau. De praktijk zal moeten uitwijzen hoe betrouwbaar de uitkomsten van de simulatie zijn.

Beheerskostenbudget 2021

Momenteel voeren VWS en ZN nog een discussie over de hoogte van de claims. Het Zorginstituut adviseert de minister om bij de toekenning van de claims voor 2021

rekening te houden met bovenstaande tabel, zodat het budget voor de Wlz-uitvoerders toereikend zal zijn.

Beheerskostenbudget 2022

Voor 2022 voert ZN ook nog overleg met VWS over diverse claims. Het Zorginstituut gaat ervan uit dat dit overleg ertoe zal leiden dat VWS voor 2022 voldoende budget beschikbaar zal stellen. Daarnaast leidt de aanpassing van het verdeelmodel in 2022 ook tot een aanpassing in de verwachte effecten. Het Zorginstituut zal voorafgaand aan de vaststelling van het model nog specifieke analyses uitvoeren. Op die manier wordt de impact van de wijziging in het verdeelmodel voorafgaand aan de invoering met de op dat moment beschikbare informatie in beeld gebracht.

Verdeelmodel

Zoals in de monitor van 2019 al is vermeld, is in april 2020 door PWC, op verzoek van het Zorginstituut, een onderzoek gestart met als doel meer inzicht te verkrijgen in de werkzaamheden van de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders en in de hieraan gekoppelde beheerskosten. Als gevolg van de corona epidemie heeft dit onderzoek langer geduurd dan aanvankelijk was verwacht. In april 2021 is het eindrapport opgeleverd met een aantal mogelijke verdeelmodellen. Na overleg met VWS, ZN en de NZa is vervolgens besloten dat ZN, in samenwerking met de zorgkantoren de gelegenheid werd geboden om een alternatief voorstel op te leveren. ZN heeft per 1 oktober 2021 een nieuw verdeelmodel voorgesteld dat voldeed aan alle daaraan gestelde voorwaarden. Dit model zal met ingang van 2022 gefaseerd worden geïmplementeerd en zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot mutaties in het resultaat van de Wlz-uitvoerders. Bij de analyse van deze mutaties zal speciale aandacht zijn voor onevenwichtigheid in de verdeling en hoe deze te voorkomen.

Het nieuwe verdeelmodel vormt een mooie aanleiding om ook de inhoud van de monitor tegen het licht te houden. In het voorjaar van 2022 zal het Zorginstituut in een overleg met de Wlz-uitvoerders en VWS de gewenste inhoud van de monitor inventariseren. De eerste stap daarbij is om het doel van de monitor opnieuw vast te stellen.

6 Reserves uitvoering Wlz

Wettelijke reserve uitvoering Wlz

Met ingang van 1 januari 2005 is het Besluit financiering uitvoeringsorganisatie bijzondere ziektekostenverzekering AWBZ van kracht geworden. Dit Besluit verplicht de zorgkantoren om vanaf 1 januari 2005 een wettelijke reserve uitvoering AWBZ aan te houden. Met de invoering van de Wlz is de wettelijke reserve uitvoering AWBZ overgegaan in de wettelijke reserve uitvoering Wlz. De wettelijke reserve Wlz is bedoeld om incidentele negatieve resultaten op te kunnen vangen.

Afroming

Om de hoogte van de afroming van de reserves vast te stellen, wordt eerst berekend hoe hoog de maximale reserve Wlz mag zijn. Deze bedraagt 20 procent van het nader vastgestelde beheerskostenbudget over het betreffende jaar, gecorrigeerd met budgetcorrecties uit voorgaande jaren. Wanneer de wettelijke reserve Wlz hoger is dan de maximaal toegestane reserve Wlz, vordert het Zorginstituut de overschrijding van de Wlz-uitvoerder.

Tijdpad

In februari 2021 heeft het Zorginstituut de overschrijding van de reservestand 2019 vastgesteld. De vaststelling van de overschrijding van de reservestand 2020 zal naar verwachting eind 2021 plaatsvinden.

Ontwikkeling reservestanden

De macro reservestand als percentage van het beheerskostenbudget schommelt in de periode 2016 – 2020 tussen de 16,7 procent en 19,0 procent, wat aangeeft dat over deze periode de macroreserve ruim voldoende is geweest, zie tabel 14.

Tabel 14: Reservestanden Wlz in de periode 2016 - 2020

(1 = € 1 mln.)

	2016	2017	2018	2019	2020*
Macro reservestand	42,835	34,815	32,136	41,053	46,751
A froming overreserve	14,151	6,065	3,897	5,017	5,199
Gecorrigeerde macro reservestand	28,684	28,750	28,239	36,036	41,552
Reservestand in % van budget	18,3%	18,1%	16,7%	18,8%	19,0%

* De stand van 2020 is nog voorlopig.

bron: Zorginstituut Nederland

Mutatie reservestanden

De gecorrigeerde macro reservestand over de periode 2016 - 2018 is vrijwel constant. In 2019 is deze met bijna 8 miljoen gestegen tot € 36,036 miljoen en in 2020, onder voorbehoud, met ruim 5 miljoen tot € 41,499 miljoen. In de afgelopen jaren heeft dit geleid tot afromingen van de wettelijke reserve bij een aantal zorgkantoren.

De mutatie in het budgetresultaat hoeft overigens niet gelijk te zijn aan de mutatie in de reservestand aangezien de zorgkantoren ook de volgende posten betrekken in de berekening van de reservestand Wlz:

- Mutaties ten gevolge van afrekeningen over voorgaande boekjaren;
- Overige mutaties over voorgaande jaren;
- Financieel rendement.

Reservestanden op Wlz-uitvoerdersniveau

Uit de nog voorlopige cijfers over 2020 blijkt dat alle Wlz-uitvoerders een positieve reserve hebben. Uitgedrukt in percentage van het beheerskostenbudget 2020 liggen de uitkomsten tussen de 0,8 procent en de 25,7 procent, zie tabel 15. Van de Wlz-uitvoerders met een zorgkantoorfunctie scoren er vier boven de twintig procent, twee tussen de tien en twintig procent en één onder de tien procent.

Tabel 15: Geschatte reservestanden 2020 (1 = € 1 mln.)

Wlz-uitvoerder/ zorgkantoor	Eindstand 2020 voor afroming	Afroming	Eindstand 2020 na afroming	Budget 2020	Eindstand 2020 voor afroming als % van budget 2020 (2019)
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	16,192	1,290	14,902	74,511	21,7% (24,0%)
Stichting Zorgkantoor Menzis	5,567	0,251	5,316	26,578	20,9% (18,7%)
Zorgkantoor DSW B.V.	0,815	0,000	0,815	9,323	8,7% (9,6%)
Salland Zorgkantoor B.V.	1,384	0,298	1,086	5,432	25,5% (21,6%)
Stichting Wlz- uitvoerder Zorg en Zekerheid	1,647	0,000	1,647	11,160	14,8% (15,5%)
VGZ Zorgkantoor B.V.	11,309	2,494	8,815	44,077	25,7% (23,3%)
CZ Zorgkantoor B.V.	9,570	0,866	8,704	43,518	22,0% (23,2%)
A.S.R. Wlz- uitvoerder B.V.	0,248	0,000	0,195	2,110	11,8% (13,2%)
ONVZ Langdurige Zorg B.V.	0,019	0,000	0,019	2,351	0,8% (0,7%)
Totaal	46,751	5,199	41,552	219,059	21,3% (21,4%)

bron: Zorginstituut Nederland

7 PGB, Bewuste-keuze gesprekken en huisbezoeken

7.1 PGB

Werkzaamheden rond het PGB

Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) geeft indicaties af aan cliënten die vervolgens bij het zorgkantoor kunnen aangeven of zij Zorg In Natura (ZIN) of een PGB willen ontvangen. In het geval van een PGB berekenen de zorgkantoren de hoogte van het toe te kennen budget. Vervolgens stelt het zorgkantoor de SVB op de hoogte van het toegekende bedrag, waardoor het zogenaamde trekkingsrecht ontstaat. De SVB controleert vervolgens de declaraties van de zorgverlener van de budgethouder en betaalt deze direct uit aan de zorgverlener. Met ingang van 2017 ontvangt de SVB hiervoor ook beheerskostenbudget. Voor 2020 bedroeg dit € 32,297 miljoen.

Ontwikkeling PGB-budgetten 2016 – 2021

Op peildatum 30 juni 2020 bedroeg het aantal PGB's 46.390, zie tabel 16. Op peildatum 30 juni 2021 bedroeg het aantal PGB's 51.481.

Tabel 16: PGB aantallen op peildatum 30 juni

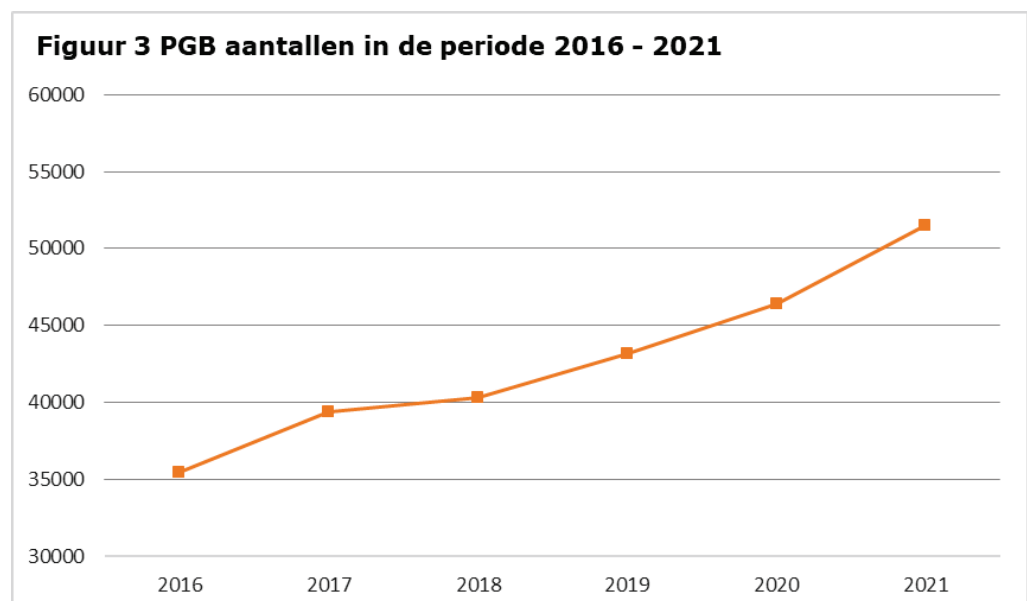
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal PGB's	35.432	39.382	40.335	43.197	46.390*	51.481

bron: Zorginstituut Nederland

*opgave wijkt af van vorig jaar, aangezien een zorgkantoor een onjuist aantal had doorgegeven in de kwartaalstaat Q2, 2020

PGB aantallen in een grafiek

De PGB-aantallen laten sinds 2015 een gestage toename zien. In 2020 is het aantal PGB's met 7,4 procent gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor en in 2021 is het aantal PGB's met 11,0 procent gestegen, zie ook figuur 3.

bron: Zorginstituut Nederland

In tabel 17 is de ontwikkeling van het aantal PGB's per zorgkantoor inzichtelijk gemaakt.

Tabel 17: Ontwikkeling aantal PGB's 2016 – 2021 (peildatum 30 juni)*

Zorgkantoor	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	13.402 (37,8%)	14.881 (37,8%)	14.904 (37,0%)	15.612 (36,1%)	16.920 (36,5%)	18.298 (35,5%)
Stichting Zorgkantoor Menzis	5.660 (16,0%)	6.181 (15,7%)	6.113 (15,2%)	6.339 (14,7%)	6.704 (14,5%)	7.419 (14,4%)
Zorgkantoor DSW B.V.	813 (2,3%)	927 (2,4%)	942 (2,3%)	1.010 (2,3%)	1.117 (2,4%)	1.281 (2,5%)
Salland Zorgkantoor B.V.	314 (0,9%)	320 (0,8%)	324 (0,8%)	346 (0,8%)	369 (0,8%)	397 (0,8%)
Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid	968 (2,7%)	1.042 (2,6%)	1.119 (2,8%)	1.284 (3,0%)	1.437 (3,1%)	1.536 (3,0%)
VGZ Zorgkantoor B.V.	7.167 (20,2%)	7.847 (19,9%)	8.224 (20,4%)	9.005 (20,8%)	9.546 (20,6%)	10.650 (20,7%)
CZ Zorgkantoor B.V.	7.108 (20,1%)	8.184 (20,8%)	8.709 (21,6%)	9.601 (22,2%)	10.297 (22,2%)	11.900 (23,1%)
TOTAAL	35.432	39.382	40.335	43.197	46.390	51.481

bron: Zorginstituut Nederland

*percentages tussen haakjes betreffen het aandeel in het totaal

PGB's per zorgkantoor

In tabel 18 wordt de verdeling van de PGB's over de zorgkantoren in 2020 weergegeven. Er is een opvallend grote spreiding als het aantal PGB's wordt afgezet tegen het aantal inwoners. Bij een gemiddeld aantal van 271 PGB's per honderdduizend inwoners springt Menzis eruit met respectievelijk 309 PGB's per honderdduizend inwoners en Zorg en Zekerheid met 161 PGB's per honderdduizend inwoners.

Tabel 18: PGB's per 100.000 inwoners (medio 2020)

Zorgkantoren	Aantal PGB's	Aantal inwoners	Aantal PGB's per 100.000 inwoners*
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	16.920	6.464.418	262 (241)
Stichting Zorgkantoor Menzis	6.704	2.169.188	309 (294)
Zorgkantoor DSW B.V.	1.117	536.343	208 (190)
Salland Zorgkantoor B.V.	369	181.235	204 (192)
Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid	1.437	894.106	161 (145)
VGZ Zorgkantoor BV	9.546	3.448.361	277 (267)
CZ Zorgkantoor B.V.	10.297	3.713.934	277 (260)
Totaal	46.390	17.407.585	266 (250)

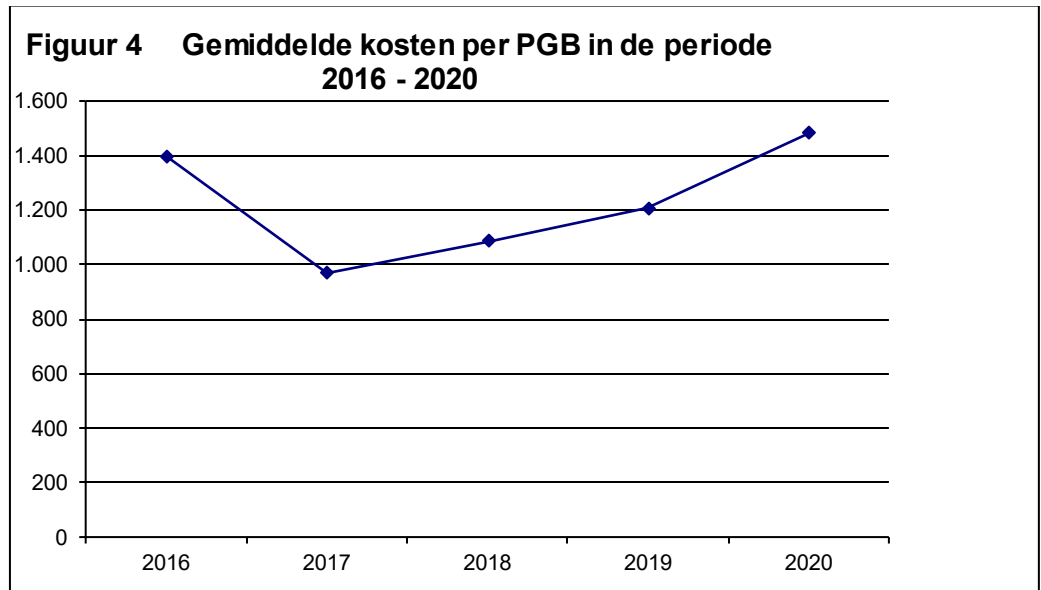
bron: Zorginstituut Nederland

* Cijfers tussen haakjes betreffen de aantallen uit 2019

Gemiddelde kosten per PGB

De invoering van de Wlz heeft in de invoeringsjaren 2015 en 2016 tot hogere kosten per budgethouder geleid. Na een daling in 2016 en 2017 stijgen de kosten per PGB weer, mede als gevolg van de ontwikkeling en de implementatie van het PGB portal en de loon- en prijsbijstelling. Ook in 2020 heeft deze stijging zich doorgezet, van € 1.207 naar € 1.481, zie figuur 4.

bron: Zorginstituut Nederland

7.2 Bewuste-keuze gesprekken

Wlz-verzekerden kunnen alleen een PGB ontvangen na een bewuste-keuze gesprek met het zorgkantoor. In dit gesprek stelt het zorgkantoor vast of de aanvrager in aanmerking komt voor een PGB of dat zorg in natura een betere oplossing is. Zorgkantoren ontvingen in 2020 een vergoeding van € 291,17 voor één of meer gesprekken per budgethouder.

Ontwikkeling Bewuste-keuze gesprekken 2016-2020

Op peildatum 31 december 2020 bedroeg het aantal bewuste-keuze gesprekken 10.757, zie tabel 19.

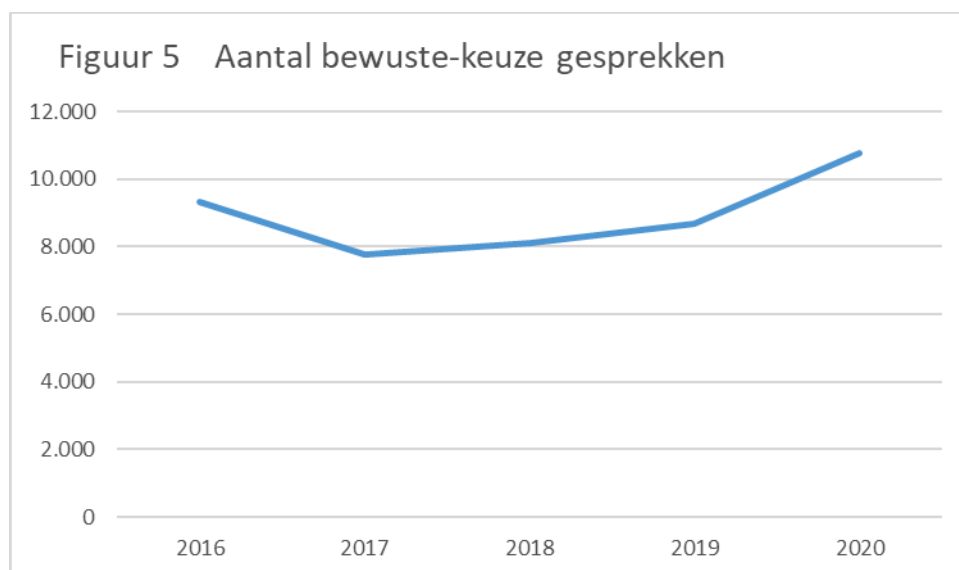
Tabel 19: Bewuste-keuze gesprekken per 31 december

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal Bewuste keuze gesprekken	9.310	7.751	8.116	8.664	10.757

bron: Zorginstituut Nederland

Bewuste-keuze gesprekken in een grafiek

Het aantal gesprekken laat na een daling in 2017 weer een gestage groei zien, zie ook figuur 5. In 2020 is het aantal bewuste-keuze gesprekken met 2.093 zeer sterk gestegen (24,2 procent).

bron: Zorginstituut Nederland

In tabel 20 is de ontwikkeling van het aantal bewuste-keuze gesprekken per zorgkantoor inzichtelijk gemaakt. Wat vooral opvalt in tabel 19 is de sterke stijging van het aantal bewuste-keuze gesprekken bij Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid (45,7%). Het gaat hierbij om een inhaalslag want een flink aantal gesprekken had nog betrekking op prestatiejaar 2019.

Tabel 20: Ontwikkeling aantal bewuste-keuze gesprekken 2016 - 2020

Zorgkantoor	2016	2017	2018	2019	2020	Mutaties t.o.v. 2019
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	4.116	2.691	2.689	2.906	3.537	21,7%
Stichting Zorgkantoor Menzis	1.037	1.044	1.131	1.294	1.735	34,1%
Zorgkantoor DSW B.V.	243	184	179	215	235	9,3%
Salland Zorgkantoor B.V.	105	76	87	81	90	11,1%
Stichting Wlz- uitvoerder Zorg en Zekerheid	258	235	361	311	453	45,7%
VGZ Zorgkantoor B.V.	2.303	1.803	1.798	1.815	2.182	20,2%
CZ Zorgkantoor B.V.	1.248	1.718	1.871	2.042	2.525	23,7%
Totaal	9.310	7.751	8.116	8.664	10.757	24,2%

bron: Zorginstituut Nederland

7.3 Huisbezoeken

Ieder zorgkantoor bezoekt een deel van alle bestaande PGB-budgethouders aan huis ten einde informatie te verstrekken en mogelijke fraude op te sporen. De zorgkantoren ontvingen in 2020 een vast bedrag van € 559,86 voor één of meer afgelegde huisbezoeken per budgethouder.

Ontwikkeling huisbezoeken 2016-2020

Op peildatum 31 december 2020 bedroeg het aantal huisbezoeken 12.254, zie tabel 21.

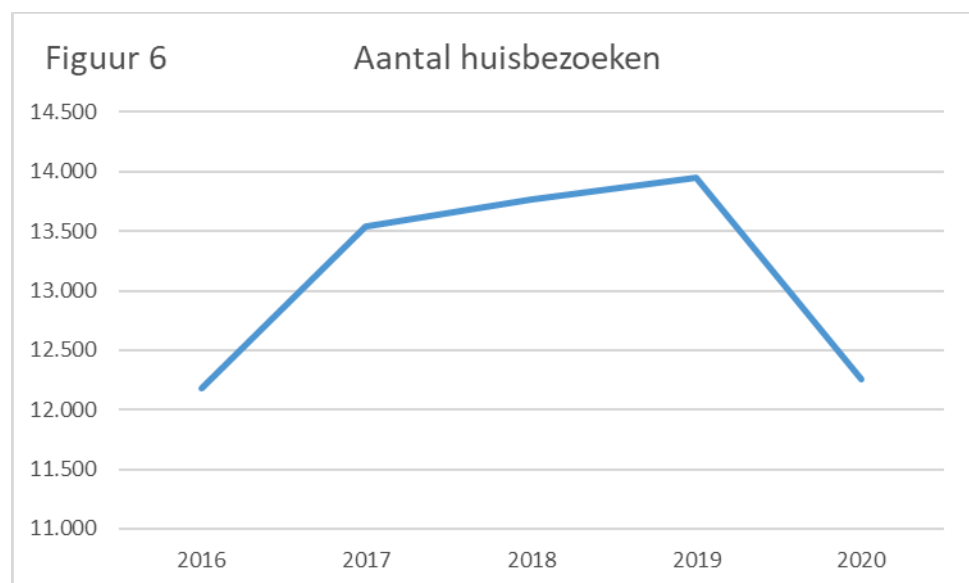
Tabel 21: Huisbezoeken per 31 december

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal huisbezoeken	12.177	13.535	13.768	13.949	12.254

bron: Zorginstituut Nederland

Huisbezoeken in een grafiek

Ondanks de stijging van het aantal PGB's laat het aantal huisbezoeken na een lichte stijging in de afgelopen jaren in 2020 een daling zien van bijna 1.700 (12,2 procent), zie figuur 6. Deze daling is het gevolg van de coronacrisis waardoor de huisbezoeken niet konden worden afgelegd. Later in het jaar heeft het Zorginstituut, op verzoek van de zorgkantoren, toestemming gegeven om de huisbezoeken ook digitaal af te leggen. Het bleek toen echter niet meer mogelijk om de achterstanden van 2020 hiermee geheel in te lopen.

bron: Zorginstituut Nederland

In tabel 22 is de ontwikkeling van het aantal huisbezoeken per zorgkantoor inzichtelijk gemaakt. Opvallend is dat bij vijf van de zeven zorgkantoren de aantallen zijn teruggelopen, waarbij DSW met 7,1 procent zeer laag scoort. Daarnaast valt op dat VGZ en CZ, ondanks de corona epidemie, in staat zijn gebleken meer huisbezoeken te realiseren.

Landelijk gezien heeft bij 29,6 procent van alle PGB-houders een huisbezoek plaatsgevonden. Dit is lager dan de eis van de NZa dat zorgkantoren bij 33 procent van de populatie (peildatum 1 juli van jaar t) een huisbezoek afleggen.

Tabel 22: Aantal huisbezoeken in periode 2016 - 2020

Zorgkantoor	2016	2017	2018	2019	2020	% van aantal PGB's in 2020
Zilveren Kruis Zorgkantoor N.V.	4.625	5.062	5.090	4.916	4.001	23,6%
Stichting Zorgkantoor Menzis	2.013	2.379	2.313	2.142	1.320	19,7%
Zorgkantoor DSW B.V.	276	318	311	337	81	7,3%
Salland Zorgkantoor B.V.	105	122	109	117	90	24,4%
Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid	352	354	386	411	366	25,5%
VGZ Zorgkantoor B.V.	2.383	2.574	2.679	2.739	2.999	31,4%
CZ Zorgkantoor B.V.	2.423	2.726	2.880	3.287	3.397	33,0%
Totaal	12.177	13.535	13.768	13.949	12.254	26,4%

bron: Zorginstituut Nederland

8 Conclusies en aanbevelingen

Hoogte beheerskostenbudget 2020

Het macro beheerskostenbudget voor 2020 is met € 219,059 miljoen voldoende geweest, want de beheerskosten bedroegen € 207,724 miljoen. Het beheerskostenbudget bedraagt 0,89 procent van de zorgkosten in de Wlz.

Budgetresultaat

Het macro budgetresultaat over 2020 bedraagt € 11,335 miljoen (5,2 procent). Het resultaat van de Wlz-uitvoerders met één of meer zorgkantoorregio's schommelt tussen 0,7 procent en 6,9 procent.

Reserves 2020

Op basis van de voorlopige cijfers is de macro reservestand, voor afroaming, met € 46,751 miljoen 13,9 procent hoger dan de reservestand in 2019. Van de Wlz-uitvoerders met een zorgkantoorfunctie scoren er vier boven de twintig procent, twee tussen de tien en twintig procent en één onder de tien procent. Na de geschatte afroaming is de gecorrigeerde reservestand 15,3 procent hoger dan de stand van 2019. De macro reservestand na afroaming bedraagt 19,0 procent van het toegekende macro beheerskostenbudget.

Budget 2021

Het Zorginstituut adviseert de minister om bij de toekenning van de claims voor 2021 rekening te houden met de te verwachten resultaten van 2021, zodat het budget voor de Wlz-uitvoerders toereikend zal zijn.

Beheerskostenbudget 2022

Voor 2022 voert ZN ook nog overleg met VWS over diverse claims. Het Zorginstituut gaat ervan uit dat dit overleg ertoe zal leiden dat VWS voor 2022 voldoende budget beschikbaar zal stellen.

Verdeelmodel

In april 2020 is een onderzoek gestart met als doel meer inzicht te krijgen in de werkzaamheden van de zorgkantoren en de Wlz-uitvoerders en de hieraan gekoppelde beheerskosten. In april 2021 is het eindrapport opgeleverd met een aantal mogelijke verdeelmodellen. Na overleg met VWS, ZN en de NZa is besloten ZN, in samenwerking met de zorgkantoren, in de gelegenheid te stellen een alternatief voorstel op te leveren. Het inmiddels door ZN opgeleverde model wordt door alle Wlz-uitvoerders gesteund en zal met ingang van 2022 worden ingevoerd.

Zorginstituut Nederland

Voorzitter Raad van Bestuur

Sjaak Wijma

Bijlage

Zorgkantorregio's en zorgkantoren

In tabel 23 is een opsomming gegeven van de zorgkantorregio's en de Wlz-uitvoerders die daarvoor als zorgkantoor zijn aangewezen voor 2020.

Tabel 23: Zorgkantorregio's en Wlz-uitvoerders

Naam zorgkantorregio	Nummer	Wlz-uitvoerder 2020
Groningen	5501	Stichting Zorgkantoor Menzis
Drenthe	5503	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Zwolle	5504	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Twente	5505	Stichting Zorgkantoor Menzis
Apeldoorn, Zutphen e.o.	5506	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Arnhem	5507	Stichting Zorgkantoor Menzis
Nijmegen	5508	VGZ Zorgkantoor B.V.
Utrecht	5509	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Flevoland	5510	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
't Gooi	5511	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Noord-Holland Noord	5512	VGZ Zorgkantoor B.V.
Kennemerland	5513	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Zaanstreek/Waterland	5514	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Amsterdam	5515	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Amstelland en de Meerlanden	5516	Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid
Zuid-Holland Noord	5517	Stichting Wlz-uitvoerder Zorg en Zekerheid
Haaglanden	5518	CZ Zorgkantoor B.V.
Delft Westland Oostland	5519	Zorgkantoor DSW B.V.
Midden-Holland	5520	VGZ Zorgkantoor B.V.
Rotterdam	5521	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.
Zuid-Hollandse Eilanden	5523	CZ Zorgkantoor B.V.
Waardenland	5524	VGZ Zorgkantoor B.V.
Zeeland	5525	CZ Zorgkantoor B.V.
West-Brabant	5526	CZ Zorgkantoor B.V.
Midden-Brabant	5527	VGZ Zorgkantoor BV
Noordoost Brabant	5528	VGZ Zorgkantoor BV
Zuidoost Brabant	5529	CZ Zorgkantoor B.V.
Noord- en Midden-Limburg	5530	VGZ Zorgkantoor BV
Zuid-Limburg	5531	CZ Zorgkantoor B.V.

Naam zorgkantoorregio	Nummer	Wlz-uitvoerder 2020
Midden IJssel	5532	Salland Zorgkantoor B.V.
Friesland	5533	Zilveren Kruis zorgkantoor N.V.

5522 is samengevoegd met regionummer 5519 van DSW

5502 is, als gevolg van de fusie tussen Zilveren Kruis en De Friesland veranderd in 5533